

תורה ממרום - פרשת במדבר

באש, במים ובמדבר

מאת : עזרא מרום

בס"ד

על הפסוק הפותח את פרשתנו: " וידבר ד' אל משה בהר סיני". נאמר במדרש במדבר רבה (א,ז), "למה במדבר סיני? מכאן שנו חכמים שהתורה ניתנה בשלושה דברים: באש במים ובמדבר. באש מניין? שנאמר "והר סיני עשן כולו" (שמות טו) במים מניין? שנאמר: "גם עבים נטפו מים" (שופטים ה) ובמדבר מניין? שנאמר: "וידבר ד' אל משה במדבר סיני". חז"ל באים לגלות לנו כאן איך זוכים לקבלת התורה, אילו הכנות נדרשות מהאדם כדי לזכות בדבקות בתורה ובקב"ה.

להלן נבאר את תרומתה של כל אחת מהמידות הנ"ל בקניין התורה ובקיום המצוות:
א. האש: נמשלה התורה לאש כמאמר הנביא ירמיהו: "הלא כל דברי כאש נאום ד'". (כג, 29) תכונת האש לחמם ולהאיר. כך היהודי צריך להתנהג לחבירו בחמימות ובמאור פנים וכן בהתלהבות-כמו להבת האש. אולם, מאידך, אם לא משתמשים נכון באש היא שורפת. לכן, צריכים להתנהג נכון בדרכי התורה.

ב. המים: מסמלים את תכונת הענווה והשפלות כמו המים היורדים ממקום גבוה לנמוך. לכן התורה נמשלה למים. ללמדנו שהתורה ניתנה רק למי שהוא בעל מידות טובות, מוכן לוותר, להקריב למען הזולת ומעל הכל להתנהג בענווה כי "תועבת ד' כל גבה לב" (משלי, טז, ה).
ג. המדבר: מקום שחסרים בו צרכים בסיסיים כמו מזון מים ובגדים ללמדנו על ההסתפקות במועט כמאמר חז"ל בפרקי אבות: "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן".
האש המים ומדבר מלמדים אותנו על תכונה נוספת שמאפיינת את העם היהודי: מסירות נפש. תכונה זו באה לידי ביטוי עיקרי בשלושה מאורעות של דברי ימינו:
1. אברהם אבי האומה נזרק לכבשן האש בעד אמונתו. ובזה הוא נטע את תכונת מסירות הנפש בבניו.

2. בקריעת ים סוף קפץ עם שלם אל תוך הים הסוער.
3. ביציאת מצרים הלך עם שלם במדבר שורץ סכנות בלא מים ומזון כמאמר הכתוב: "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיהו ב,ב).
מסירות הנפש היא לא רק נחלת הרבים אלא גם התנהגות היחידים כפי שמשתקף מהאירועים שהזכרנו. אברהם הושלך לכבשן האש, נחשון בן עמינדב קפץ למים. ואילו המדבר הוא מבחנם של היחיד והרבים שחשו כולם בתלאות המדבר. מסירות נפש מאפיינת את עם ישראל בכל תולדותיו. עם שנרדף בגלל דתו והושלך לאש ולמים והוגלה למדבר העמים.

לסיום, נעסוק בשאלה מדוע התורה ניתנה דווקא במדבר, ונציין מספר טעמים:
א. המדבר הינו שטח הפקר ללמדנו שהתורה שייכת לכולם כפי שנאמר: "תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב".
ב. במדבר יש עפר וחולות. העוסק בתרה צריך להיות בבחינת נפשי כעפר לכל תהיה.
ג. הליכת עם ישראל במדבר מלמדת את היהודי שיספק לו את כל צרכיו מעל הטבע, כמו שעם ישראל הלכו במדבר והיו חסרים להם הצרכים הבסיסיים.
ד. במדבר אורבות סכנות רבות שודדים וחיות טרף. כך גם בקיום המצוות אורבים היצר הרע והתאוות הגשמיות שמונעים מהאדם לשמור את התורה.
ה. המדבר מסמל את מידת ההסתפקות במועט.
בליל שבועות יורד הקב"ה לבקר אצל כל אחד לבדוק מה הכין לקבלת התורה שנאמר: "ד' משמים השקיף על בני האדם לראות היש משכיל דורש את א'" (תהילים, יד, 2). הקב"ה לא בודק את התנורים ואת עוגות הגבינה היוצאות מהם אלא את המעשים הטובים של האדם, התכונות והמידות שהכין לעצמו-שהן כתכונות האש המים והמדבר: האש- לימוד התורה, המדבר- הסתפקות במועט, המים-תכונת הענווה.

בסיעתא דשמיא מצאתי שלושת הדברים הנ"ל רמוזים בפסוק: "אם בחוקתי תלכו" כלומר תלכו בחוקתי ע"י מה שרמוז בר"ת "אם" = אש מדבר מים.